

GENERAL CLASSIFICATION SYSTEMS IN
A CHANGING WORLD

Proceedings of the FID Classification
Symposium held in Commemoration of
the Dewey Centenary
Brussels, November 1976

General classification systems in a changing world. Proceedings of the FID Classification Symposium held in Commemoration of the Dewey Centenary, Brussels, November 1976. The Hague, FID, 1978. 107 p.

Általános osztályozási rendszerek egy változó világban

Korunk könyvtárosai és olvasói egyre jobban rászorulnak az osztályozórendszerek használatára. Tanúi lehetünk annak, hogy mennyi próbálkozás történik az „egyetemes” osztályozórendszerek egyeduralmának megdöntésére, teauruszok születnek, kísérletek folynak az automatikus osztályozással. Ám, ha ezeknek a sikeres vagy akár sikertelen vállalkozásoknak a történetét kinyomozzuk, akkor megállapíthatjuk, hogy genezisük – így

vagy úgy – *Melvil Dewey*-hoz vezethető vissza. Dewey osztályozási rendszere alig több mint 100 évvel ezelőtt nemcsak az amerikai közművelődési könyvtárak általános osztályozási rendszere lett, hanem nagy érdeklődést keltett külföldön is, végül az egész világon elterjedt.

Időben kissé megkésve jut ugyan kezünkbe a Dewey Tizedes Osztályozásának centenáriumára alkalmából rendezett FID szimpozionon elhangzott előadások gyűjteménye, mégis úgy érezzük, hogy az abban felvetett problémák megoldásáról való elmélkedés ma éppoly időszerű.

Az ETO és a TO történetének és szerkezeti változásainak áttekintését neves szerzőktől olvashatjuk. A 15 tanulmányból álló kötetben azonban – talán éppen azért, mert kisebb a szakirodalma – azok a munkák tarthatnak számot nagyobb érdeklődésre, amelyek részben már befejezett kísérletek, részben jól átgondolt javaslatok alapján határozzák meg az ETO szerepét az automatizált rendszerekben.

Az eddigi adaptációk és fejlesztések egyike révén sem lett az ETO teljesen koordinált vagy fazettás rendszer, hanem alapjában véve megmaradt lineáris rendszernek, amely a koordinált indexeléshez vagy fazettás besoroláshoz végtelen lehetőséget nyújt, mégpedig sokkal specifikusabb szinten, mint bármely más egyetemes rendszer. Ez a végtelenség azonban csak a rendszer alkalmazására és nem a szerkezetére vonatkozik.

Malcolm Rigby munkája jól szerkesztett tagolásban és időrendi sorrendben tekinti át, milyen formai és tartalmi változásokon ment keresztül az ETO. Név szerint felsorolja azokat a szakembereket, akik kísérleteket végeztek az ETO számítógépes alkalmazásával kapcsolatban. Figyelmeztet bennünket: az ETO sohasem versenyezhet a legbonyolultabb

rendszerekkel; egymástól függetlenül vagy egymással párhuzamosan kell működniük! Ne változtassuk meg az ETO-t a számítógép kedvéért, inkább azt igazítsuk az ETO-hoz! A hardware és a software gyorsan változik, ne áldozzunk fel egy jó rendszert egy hamar avuló eszköz miatt!

A különböző természetes nyelvű információkereső nyelvek és rendszerek gombaszzerű elszaporodása arra készítette a szakembereket, hogy megjósolják az ETO alkonyát. Ugyanakkor kísérletek történtek annak bizonyítására, hogy amíg nem találnak fel, és nemzetközi szinten nem intézményesítenek egy jobb rendszert, addig az ETO-t többé-kevésbé használni fogják mindenütt.

A *Szovjetunióban* érdekes kísérletsorozatot végeztek, amelynek során a teljességet, a pontosságot a csak deszkriptorokkal, majd csak ETO szakszámokkal, végül a kettő kombinációjával végzett információkeresés közben vizsgálták. *D. M. Mekhtiev* az e témába vágó munkájában felhívja a figyelmet arra, hogy az indexelési mélység optimalása szabályozza a rendszerparamétereket, csökkenti a redundanciát, az információvesztést és -zajt. Az általános hatékonysági rátát számítógép segítségével exponenciális függvényekkel közelítve elemezték; az előbb említett változatokra kapott eredményeket táblázatokban közli a szerző.

Aki járatos az ETO fejlesztésével kapcsolatos számítástechnikai irodalomban, bizonyára ismerősként fedezi fel *Eugeniusz Scibor* nevét és érdeklődéssel fog cikkében arról olvasni, hol tartanak az ETO és a teauruszok, ill. deszkriptorjegyzékek közötti konkordancia összeállítások.

Utoljára, de nem utolsósorban említjük az osztályozáselmélet ma élő egyik legnagyobb egyéniségének *Ingetraut Dahlbergnek* a munkáját. Részletesen bemutatja, milyen elképzelések szerint kívánja megvalósítani a munkatársaival együtt elgondolt ún. „szisztematifikátor” rendszerét. Ennek az elképzelésnek az az elméleti háttere, hogy egy osztályozási rendszerben az osztályok formális preorganizációjához lehessen megfelelő eszközt találni. Az alosztályok szisztematifikátora általános felépítésének leírásán túlmenően konkrét példákat hoz a különböző szerkezetű tárgycsoportokban való használatról.

A fenti kiemelt tanulmányok csak jellemzésül szolgálnak. A részletes irodalomjegyzékekkel ellátott munkák hasznos tájékoztatást jelentenek mindazoknak, akik az egyetemes osztályozási rendszerekkel, azok fejlesztésével kísérleteznek.

SZABÓNÉ TÖRS HANNA